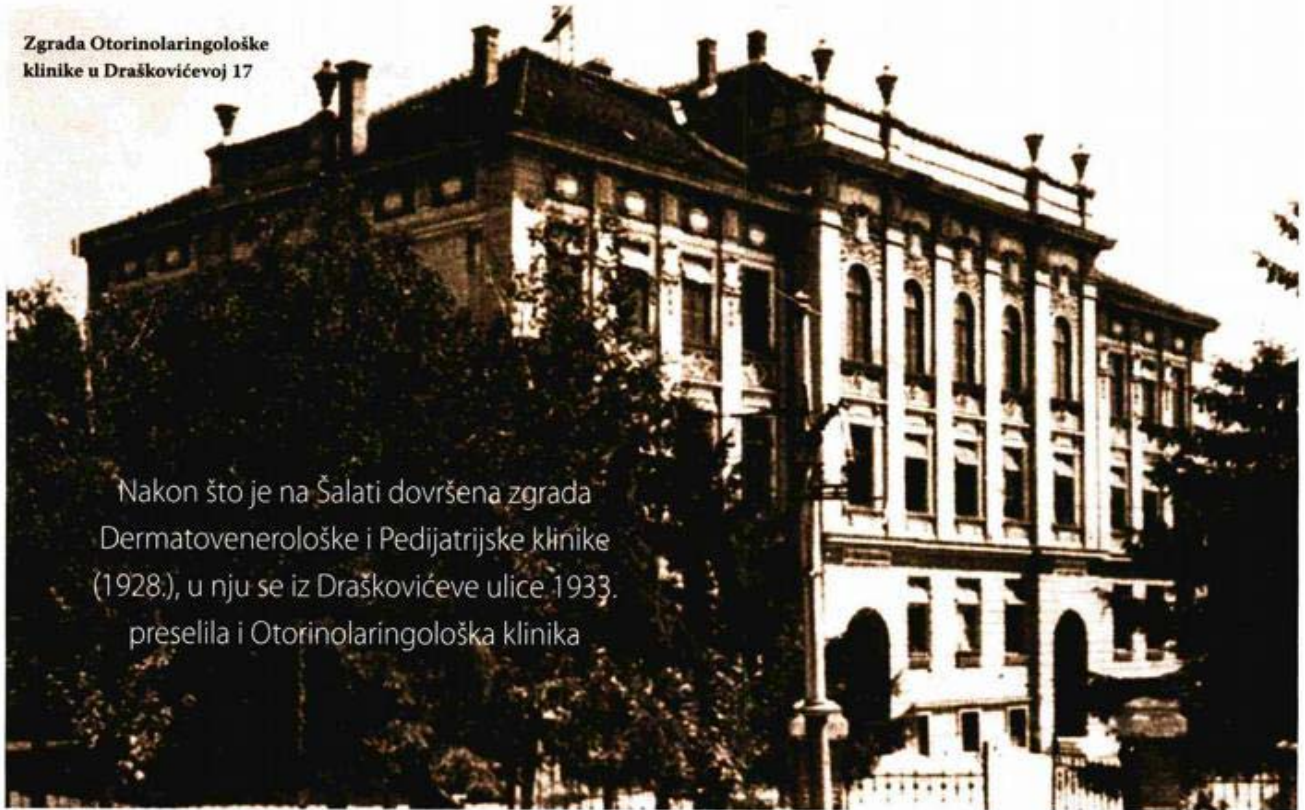

Napisao: prim. dr. Vladimir Dugački
Foto: arhiva autora

90 godina Otorinolaringološke

Zgrada Otorinolaringološke
klinike u Draškovićevoj 17

Nakon što je na Šalati dovršena zgrada Dermatovenerološke i Pedijatrijske klinike (1928.), u nju se iz Draškovićeve ulice 1933. preselila i Otorinolaringološka klinika

Pri zagrebačkome Medicinskom fakultetu (otvorenom 1917.) osnovana je 26. rujna 1921. prva njegova klinika – Klinika za uho, nos i grlo. Svečano je otvorena mjesec dana kasnije, 22. listopada, u privremenom prostoru bivše gradske pučke škole u Draškovićevoj 17 (koju je 1901. projektirao Atelijer Hönigberg & Deutsch; danas je tu opet škola – Osnovna škola dr. Ivana Merza). Dva dana kasnije, 24. listopada 1921., otvorene su Kirurška i Interna klinika (u provizornom prostoru Više djevojačke škole u Draškovićevoj 19 (koju je 1908. projektirao arhitekt Vincenc Rauscher; danas je tu Traumatološka klinika). Tako je postavljena jezgra Kliničke bolnice Medicinskog fakulteta (današnjega Kliničkog bolničkog centra Zagreb).

Otorinolaringologija kod nas nije stara struka (no, ni u svijetu tada u mnogim fakultetskim središtima nije bila jedinstvena struka: laringologija s jedne strane, a otorinologija s druge). Naime, krajem

19. stoljeća u Hrvatskoj su se mogle jasno definirati tek četiri specijalističke struke: porodništvo (bez ginekologije), psihijatrija (bez neurologije), interna medicina (među kojima je bila i neurologija) i eksterna medicina – i to samo u većim bolnicama, dok su u manjima svi radili sve. Tako je, primjerice, Bolnica milosrdnih sestara u Zagrebu imala samo dva odjela: interni i eksterni; psihijatrijski pacijenti liječili su se u Zavodu za umobolne u Stenjevcu (danas Vrapču), a porodi su se obavljali u Zemaljskom rodilištu, tada u Ilici 83). S preseljenjem Bolnice milosrdnih sestara na novu lokaciju na Vinogradskoj cesti, 1894. otvara se tzv. treći odjel, koji je iz eksternog odjela "povukao" otorinolaringološke, urološke, dermatovenerološke i očne pacijente, dok je bivši eksterni odjel ostao kao kirurško-ginekološki, pod vodstvom dr. Theodora Wikerhausera (postavši predstojnik Zemaljskog rodilišta, Wikerhauserov asistent dr. Franjo Durst preuzeo je ginekološke pacijente i obje-

dinio ginekologiju i porodništvo u zajedničku struku). Predstojnik tog trećeg odjela bio je Wikerhauserov asistent dr. Dragutin Mašek. (S daljnjim razvojem medicinskih struka, 1904. izdvojila se okulistika kao zasebna struka u toj bolnici.)

Klinika u Draškovićevoj 17

Dr. Mašek (1866. - 1956.), odgajan kao kirurg a u otorinolaringologiji samouk, imao je posebnu sklonost otorinolaringologiji te je još 1910. prvi u Hrvatskoj izveo traheobronhoskopiju, a 1912. totalnu laringektomiju (taj zahvat napravio je i književniku A. G. Matošu).

Taj je ugledni liječnik od 1913. do 1919. bio predsjednik Hrvatskoga liječničkog zbora, a kad je 1917./18. osnovan Medicinski fakultet, zajedno s dr. Wikerhauserom i kirurgom dr. Miroslavom Čačkovićem (takoder Wikerhauserovim asistentom) imenovan je za profesora - matičara novoga fakulteta i bio je prvi prodekan (1917./18. i 1918./19.), a kasnije

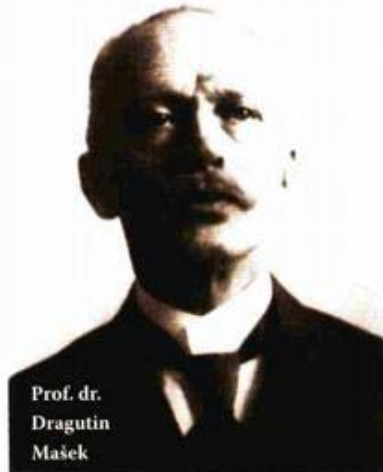
klinike Medicinskog fakulteta u Zagrebu

Rasadište vrsnih

Zgrada Dječje, Kožne i Otorinolaringološke klinike na Šalati

Otorinolaringološku kliniku otvorio je 22. listopada 1921. dr. Dragutin Mašek

Prof. dr. Dragutin Mašek

i dekan (1923./24.). Otorinolaringološku kliniku otvorio je, dakle, 22. listopada 1921., nastupnim predavanjem *Opseg i važnost otorinolaringologije*, koje je bilo i prvo kliničko predavanje na Medicinskom fakultetu. Dr. Mašek je 1901. iz Berlina u Bolnicu milosrdnih sestara donio prvi rendgenski uređaj. Među ostalim, bio je i istaknuti predstavnik trezvenjačkog pokreta u Hrvatskoj.

Klinika za uho, nos i grlo u Draškovićevoj ulici imala je u prizemlju te na prvom i drugom katu 40 kreveta (22 za muške i 18 za ženske bolesnike; dječji kreveti nisu postojali) te ambulantu, fonijatrijski laboratorij, dvije operacijske dvorane, priručni laboratorij i predavaonicu koja je bila i vježbaonica za studente, zatim knjižnicu i muzejsku zbirku patoanatomskih preparata. Sestrinsku službu, kao i u drugim klinikama Kliničke bolnice, obavljale su časne sestre reda svetoga Križa iz Đakova, koje su u zgradi imale i svoj stan, a tu je bilo smješteno i ravnateljstvo

Kliničke bolnice. Prvi asistent klinike od osnutka bio je dr. Ante Šercer koji je nakon Mašekova umirovljenja, 1929. preuzeo njeno vodstvo.

Privremeni smještaj klinike potrajao je više od jednog desetljeća. Nakon što je na Šalati dovršena velika zgrada Dermatovenerološke i Pedijatrijske klinike (1928.), u nju se 1933. uselila i Otorinolaringološka klinika, doduše s dva kreveta manje (38 u osam soba) nego što je imala u Draškovićevoj, ali uz bolju organizaciju rada.

Prof. Šercer posebnu pozornost pridaje polikliničkom djelovanju, osnivanjem posebnih ambulanti za pretragu sluha, endoskopiju, fonijatriju, gnatologiju (za bolesnike s rascjepom nepca), traheo-efozofeologiju. Tu je bio i inhalatorij te socijalni odjel, čija je dužnost bila, među ostalim, skrb za gluhoonijeme pacijente, vođenje statistike, održavanje kontakta između klinike i bivših bolesnika. U okviru Otorinolaringološke klinike osnovan je i zubni odjel koji se posebice bavio funkcional-

nom ortodoncijom i koji će kasnije pre-
rasti u samostalnu Stomatološku kliniku.

U zgradi na Šalati, osim Dječje, Kožne i
Otorinolaringološke klinike, bila je smješ-
tena i novoosnovana Ortopedska klinika,
kao i ravnateljstvo Kliničke bolnice.

Šercer – Gušić - Krajina

Prof. Šercer (1896. - 1968.) jedan je
od najvećih hrvatskih kliničara starije ge-
neracije. Zastupao je operativni pristup
hipofizi kroz nos, proučavao je sklerom,
bavio se otosklerozom (četvrti u Europi
izveo je fenestraciju labirinta), istraživao
je odnos uspravnog stava čovjeka i savija-
nja lubanjske baze, otkrio je nazotorakalni
refleks. Bio je prvi liječnik koji je u našu kli-

Prof. dr. Ante Šercer

Prof. dr. Branimir Gušić

Prof. dr. Zvonimir Krajina

ničku medicinu uveo znanstvenu metodi-
ku i eksperiment na životinjama te je prvi
od naših kliničara stekao međunarodno
priznanje. Od 1930. bio je član Jugosla-
venske akademije znanosti i umjetnosti
te u tri akademske godine dekan Medi-
cinskog fakulteta. Iz političkih je razloga s
mjesto predstojnika klinike uklonjen 1945.,
njegovo članstvo u JAZU nije obnovljeno,
a zatim je prošao torturu: suđenje, zatvor i
presudu koja je poslije povučena.

Godine 1946. postavljen je za pred-
stojnika otorinolaringološkog odjela u
Vinogradskoj, koji je pretvorio u drugu
Otorinolaringološku kliniku. Zaslužan je
za osnivanje medicinskih fakulteta u Sa-
rajevu i Rijeci. Od 1955. do kraja života
bio je glavni urednik bisera našega medi-
cinskog izdavaštva – Medicinske enciklo-
pedije te je objavio dva sveska opsežnog
priručnika otorinolaringologije: prope-
deutiku i kliniku.

Godine 1945. vodstvo Klinike preuzi-
ma prof. dr. Branimir Gušić (1901. - 1975.).
Kad su se Interna i Kirurška klinika 1946.
iz Draškovićeve 19 preselile na Rebro, u
tom je prostoru osnovana Poliklinika Me-
dicinskog fakulteta, u kojoj je i otorinola-

ringologija našla svoje mjesto, pa je tamo
preseljen ambulantni pogon. A budući da
su se Stomatološka i Ortopedska klinika
još 1939./40. preselile u novu zgradu na
Šalati, mogao se broj kreveta povećati
za još 19. Uspostavljen je i dječji otorin-
olaringološki odjel sa 14 kreveta.

Na Klinici je Gušić uveo subspecija-
lizaciju iz onkologije, alergologije i dr.
te je osnovao prvi audiološki centar na ju-
goistoku Europe i reorganizirao fonijatri-
ju. Gušić je dva mandata bio dekan Medi-
cinskog fakulteta te redoviti član JAZU-a.
Poznat je i kao planinar, alpinist i antro-
pogeograf.

Gušića je 1971. naslijedio prof. dr.
Zvonimir Krajina (1923. - 2010.) koji je

kat novoizgrađenog dijela tzv. istočnog
češlja, gdje su stacionar sa 64 kreveta te
operacijski odjel s pet suvremeno oprem-
ljenih operacijskih dvorana i jedinicom
intenzivnog liječenja, onkološki odjel,
rinološki odjel, odjel za plastičnu i rekon-
struktivnu kirurgiju glave i vrata, otoneu-
rološki odjel, dječji odjel. Poliklinika ima
ambulantu za male kirurške zahvate, šest
subspecijalističkih otorinolaringoloških
ambulanata, dnevnu bolnicu i malu opera-
cijsku dvoranu te audiološki i fonijatrijski
centar. Klinika je ne samo nastavna baza
Medicinskog fakulteta, već i Edukacijsko-
rehabilitacijskog fakulteta i Visoke zdrav-
stvene škole.

Na Klinici se danas izvodi niz pos-
tupaka, kao što su dijagnostika i kirur-
gija tumora glave i vrata, plastično-re-
konstruktivni zahvati (estetska kirurgija,
slobodni mikrovaskularni režnjevi, im-
plantati), liječenje u okviru dječje otorin-
olaringologije. Klinika koristi suvreme-
na sredstva u kirurgiji (operacijski mi-
kroskop, laser, ultrazvučni nož i dr.), a
razvila je i minimalno invazivnu endo-
skopsku kirurgiju štitnjače i paratireoidne
žlijezde. Dobri rezultati afirmiraju kliniku
kao izvrsnu ustanovu za endoskopske
kirurške postupke u području paranazal-
nih sinusa i lubanjske osnove te područ-
ja endoskopske kirurgije grkljana i fono-
kirurgije.

U Klinici se primjenjuju najsloženiji
otokirurški postupci, primjerice, koh-
learni implantat ("umjetna pužnica") te
provodi rehabilitacija takvih bolesnika. U
Audiološkom se centru obavlja dijagnosti-
ka, obrada i kontrola pacijenata s pore-
mećajima sluha i slušanja te poremećajima
ravnoteže i stanjima vrtoglavice. Foni-
jatrijski centar dijagnosticira i liječi ver-
balne komunikacije; nakon dijagnostičkog
postupka bolesnik se operira po fonoki-
rurškim principima ili konzervativnim
liječenjem, odnosno provode se govorna i
glasovna edukacija i rehabilitacija.

U sklopu Klinike djeluju četiri refe-
rentna centra Ministarstva zdravstva Re-
publike Hrvatske. Zahvaljući značajnim
predstojnicima Mašek, Šerceru, Gušiću
(koji u Zagrebu imaju ulice nazvane po
njima) i Krajini, tijekom svoje povijesti ta
naša najstarija otorinolaringološka klini-
ka bitno je utjecala na osnivanje i razvoj
drugih otorinolaringoloških odjela u Hr-
vatskoj te je bila i ostala rasadište vrsnih
kadrova te struke. ●

Prof. dr. Zvonimir Krajina razvio je zagrebačku metodu parcijalne laringektomije

razvio rinologiju i funkcionalnu kirurgiju
nosa, onkologiju glave i vrata i, posebice,
funkcionalnu kirurgiju larinksa (koja je
u svjetsku literaturu ušla kao *zagrebačka
metoda parcijalne laringektomije*). Reor-
ganizirao je kliniku, povećavši broj kre-
veta na 88. Krajina je od 1982. do 1986.
bio rektor Zagrebačkoga sveučilišta.

Nakon odlaska prof. Krajine u mi-
rovinu, 1986., redaju se predstojnici s kra-
ćim djelovanjem: Franjo Kosoković, Ra-
dovan Subotić, Stjepan Simović, Mislav
Gjurić, Damir Gortan, Drago Prgomet.

Poliklinika na Šalati

U listopadu 2007. Klinika za uho,
nos i grlo i kirurgiju glave i vrata sa Ša-
late je preseljena na Rebro, na četvrti